

7. În conformitate cu articolul 5 din Directiva 96/61:

„(1) Statele membre iau măsurile necesare pentru a garanta că autoritățile competente se asigură, prin intermediul autorizațiilor emise în conformitate cu articolele 6 și 8 sau, după caz, prin revizuirea și, dacă este necesar, prin actualizarea condițiilor, că instalațiile existente funcționează conform cerințelor din articolele 3, 7, 9, 10, 13, articolul 14 prima și a doua liniuță și articolul 15 alineatul (2), în termen de maximum opt ani de la intrarea în vigoare a prezentei directive, fără a aduce atingere legislației comunitare speciale.

(2) Statele membre iau măsurile necesare pentru punerea în aplicare, la instalațiile existente, a dispozițiilor articolelor 1, 2, 11, 12, ale articolului 14 a treia liniuță, ale articolului 15 alineatele (1), (3) și (4), ale articolelor 16 și 17 și ale articolului 18 alineatul (2) cu începere de la data intrării în vigoare a prezentei directive.”

8. Articolul 9 din aceeași directivă, intitulat „Condițiile de acordare a autorizației”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că autorizația cuprinde toate măsurile necesare pentru îndeplinirea cerințelor din articolele 3 și 10

pentru acordarea autorizațiilor, pentru a atinge un nivel înalt de protecție a mediului în ansamblul său, prin protecția aerului, a apei și a solului.

[...]

(3) Autorizația prevede valorile limită de emisie pentru agenți poluanți, în special pentru cei menționați la anexa III, care pot fi emiși de instalația respectivă în cantități semnificative, luându-se în considerare natura acestora și potențialul lor de a transfera poluarea dintr-un mediu în altul (apă, aer, sol). [...] După caz, valorile limită pot fi suplimentate sau înlocuite cu parametri sau cu măsuri tehnice echivalente.

Pentru instalațiile menționate la punctul 6.6 din anexa I, valorile limită de emisie stabilite în conformitate cu prezentul alineat țin seama de considerațiile practice adecvate pentru categoriile de instalații respective.

(4) Fără a aduce atingere articolului 10, valorile limită de emisie și parametrii și măsurile tehnice echivalente menționate la alineatul (3) se vor baza pe cele mai performante tehnici disponibile, fără a se solicita utilizarea unei anumite tehnici sau tehnologii,

dar luându-se în considerare caracteristicile tehnice ale instalației respective, localizarea geografică a acesteia, precum și condițiile locale de mediu. În toate situațiile, condițiile autorizației cuprind prevederi asupra reducerii poluării la distanță sau transfrontaliere și asigură un nivel înalt de protecție a mediului în ansamblul său.

cu procedurile prevăzute de [T]ratat[ul CE] pentru:

- categoriile de instalații menționate la anexa I, [...]

[...]"

și

9. Articolul 16 alineatul (2) din Directiva 96/61 prevede:

- substanțele poluante menționate la anexa III,

„Comisia organizează un schimb de informații între statele membre și sectoarele industriale vizate cu privire la cele mai performante tehnici disponibile, monitorizarea aferentă și progresul tehnicilor respective. Comisia publică rezultatele schimburilor de informații la intervale de trei ani.”

pentru care s-a identificat nevoia de acțiune din partea Comunității, în special ca urmare a schimbului de informații menționat la articolul 16.

10. Articolul 18 din Directiva 96/61 prevede:

(2) În absența unor valori limită de emisie stabilite la nivel comunitar în temeiul prezentei directive, valorile limită de emisie relevante cuprinse în directivele enumerate la anexa II și în alte acte legislative comunitare se aplică ca valori limită de emisie în conformitate cu prezenta directivă pentru instalațiile menționate la anexa I.

„(1) La propunerea Comisiei, Consiliul stabilește valorile limită de emisie în conformitate

[...]"

2. Oxizi de azot și alți compuși ai azotului

11. Anexa I la Directiva 96/61, intitulată „Categoriile de activități industriale menționate la articolul 1”, prevede la punctul 6.6: [...]

5. Metale și compuși ai metalelor

„Instalații pentru creșterea în sistem intensiv a păsărilor domestice [...] cu capacități de peste:

[...]

(a) 40 000 de păsări;

Apă

[...]"

[...]

12. Anexa III la Directiva 96/61, intitulată „Listă orientativă a principalelor substanțe poluante care trebuie avute în vedere dacă au relevanță pentru stabilirea valorilor limită de emisie”, prevede:

2. Compuși organofosforici

„Aer

[...]

[...]

7. Metale și compuși ai metalelor

[...]

2. Între 5 000 și 30 000 de animale-echivalente: declarare

11. Substanțe care contribuie la eutrofizare (în special nitrați și fosfați)

Notă – Calculul păsărilor domestice și al vânatului cu pene se realizează prin folosirea următoarelor valori exprimate în animale-echivalente:

[...]”

prepețiță = 0,125;

B — *Reglementarea națională*

porumbel, potârniche = 0,25;

pui = 0,75;

13. În conformitate cu articolul 1 din Decretul nr. 2005-989, tabelul care reprezintă nomenclatura instalațiilor clasificate [...] devine anexa I la acest decret.

pui mic = 0,85;

14. Anexa I la Decretul nr. 2005-989 prevede la rubrica 2111:

găină, pui standard, pui de calitate, pui ecologic, puicuță, găină ouătoare, găină reproducătoare, fazan, bibilică, rață mare = 1;

pui mare = 1,15;

„Păsări domestice, vânat cu pene (activitate de creștere, vânzare etc.), cu excluderea unor activități specifice menționate la alte rubrici:

rață pentru rotisor, rață pentru îndopare, rață reproducătoare = 2;

1. Mai mult de 30 000 de animale-echivalente: autorizare

curcă mică = 2,20;

curcă medie, curcă reproducătoare, găscă = 3;

tare aplicabile păsărilor domestice care, după caz, includ sau exclud prepelițele, potârnicșile și porumbeii din domeniile lor de aplicare respective, nu definește noțiunea de pasăre domestică.

curcă mare = 3,50;

palmiped mare pentru îndopare = 7.”

III — Acțiunea principală și întrebarea preliminară

15. Din decizia de trimitere reiese că ANPER-TOS susține că modalitatea de calcul reținută de Decretul nr. 2005-989 este contrară Directivei 96/61, în timp ce ministrul ecologiei, dezvoltării și amenajării durabile consideră că, pe de o parte, respectiva directivă nu enumeră prepelițele, potârnicșile și porumbeii printre păsările domestice pe care le menționează și, pe de altă parte, valorile în animale-echivalente au fost calculate pentru a ține seama cât mai bine de cantitatea de azot excretată în mod efectiv de diferitele specii.

17. În aceste condiții, apreciind că problema dacă instalațiile pentru creșterea în sistem intensiv a păsărilor domestice cu capacități de peste 40 000 de păsări trebuie considerate ca incluzând în domeniul lor de aplicare prepelițele, potârnicșile și porumbeii prezintă un grad sporit de dificultate, Conseil d'État a suspendat judecarea cauzei până când Curtea se va fi pronunțat cu privire la problema dacă „punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61 [...] trebuie [...] interpretat, pe de o parte, ca incluzând în domeniul său de aplicare prepelițele, potârnicșile și porumbeii și, pe de altă parte, în cazul unui răspuns afirmativ, ca autorizând un mecanism care conduce la calcularea pragurilor de autorizare pe baza unui sistem de animale-echivalente, care ponderează numărul de animale pe capacitate în funcție de specii, în scopul de a lua în considerare conținutul de azot excretat în mod efectiv de diferitele specii”.

IV — Procedura în fața Curții

16. Instanța de trimitere arată că, potrivit Directivei 96/61, instalațiile pentru creșterea în sistem intensiv a păsărilor domestice cu capacități de peste 40 000 de păsări trebuie supuse unui regim de autorizare și că această directivă, spre deosebire de alte acte comuni-

18. În conformitate cu articolul 23 din Statutul Curții de Justiție, ANPER-TOS, Association France Nature Environnement, intervenientă în acțiunea principală, guvernele francez și elen, precum și Comisia au depus observații scrise în fața Curții. De

asemenea, pledoariile acestor părți au fost ascultate în cadrul ședinței din 18 septembrie 2008, în afara reclamantei și a intervenientei în acțiunea principală, care nu au fost reprezentate în cadrul ședinței.

supuse obligației menționate decât dincolo de pragul de 120 000 de păsări⁴.

V — Analiză

19. Astfel cum a subliniat instanța de trimitere, din cuprinsul dispozițiilor Directivei 96/61 și ale punctului 6.6 litera (a) din anexa I la aceasta reiese că instalațiile pentru creșterea în sistem intensiv a păsărilor domestice cu capacitate de peste 40 000 de păsări trebuie supuse unui regim de autorizare prealabilă.

20. În schimb, după cum reiese de asemenea din decizia de trimitere, Decretul nr. 2005-989 prevede, la rubrica 2111 din nomenclatura instalațiilor clasificate, un prag de autorizare de 30 000 de animale-echivalente pentru crescătoriile de păsări domestice și de vânat cu pene, stabilind în special un coeficient de conversie de 0,125 pentru prepelițe și de 0,25 pentru potârnicchi și porumbei. Acest mod de calcul, motivat de dorința de a ține seama cât mai bine de cantitatea de azot excretată în mod efectiv în mediu de diferitele specii, permite unei crescătorii de peste 40 000 de prepelițe, potârnicchi sau porumbei să funcționeze sub un regim de declarare prealabilă. Mai precis, instalațiile pentru creșterea de prepelițe nu vor fi supuse unei obligații de autorizare prealabilă decât peste un prag de 240 000 de animale, în timp ce acelea care exploatează potârnicchi sau porumbei nu vor fi

21. Domeniul de aplicare al punctului 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61 este stabilit de trei elemente cumulative, și anume faptul că creșterea trebuie să fie de natură intensivă, că trebuie să fie vorba despre o crescătorie de păsări domestice și că instalațiile menționate trebuie să cuprindă peste 40 000 de păsări.

22. Este evident că Directiva 96/61 nu definește nici noțiunea „creștere în sistem intensiv”, nici termenii „pasăre domestică” și „capacitate”.

23. În ceea ce privește creșterea în sistem intensiv, guvernul francez susține, în observațiile prezentate Curții, că prepelițele, potârnicchile și porumbeii, având în vedere originea sălbatică a acestora, nu pot, spre deosebire de speciile domestice, precum puii sau rațele, să

4 — Astfel, deși Directiva 96/61 prevede un prag fix, de 40 000 de păsări pentru păsările domestice, pornind de la care o instalație pentru creșterea în sistem intensiv trebuie să fie supusă autorizării prealabile, în schimb, sub regimul prevăzut de Decretul nr. 2005-989, pragul de autorizare de 30 000 de animale-echivalente variază în funcție de speciile vizate.

facă obiectul unei creșteri în sistem intensiv și, prin urmare, nu pot fi incluse în domeniul de aplicare al punctului 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61.

24. În această privință, trebuie arătat că întrebarea adresată de instanța de trimitere, referitoare exclusiv la interpretarea care trebuie dată termenilor „pasăre domestică” și „capacități” vizați de Directiva 96/61, pornește de la premisa potrivit căreia prepelițele, potârnicșile și porumbeii, enumerați în Decretul nr. 2005-989, sunt susceptibili să facă obiectul unei creșteri în sistem intensiv. În cuprinsul motivării deciziei de trimitere nu se menționează nicicum că această împrejurare de fapt a făcut obiectul unei controverse între părțile din acțiunea principală.

25. Or, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul unei proceduri prevăzute la articolul 234 CE, întemeiată pe o separare clară a competențelor între instanțele naționale și Curte, orice apreciere a situației de fapt din cauză este de competența instanței naționale, revenind Curții obligația de a ține seama, în cadrul repartizării competențelor între instanțele comunitare și cele naționale, de contextul factual și normativ în care se încadrează întrebările preliminare, astfel cum acesta este definit în decizia de trimitere⁵.

26. Prin urmare, propunem Curții să nu examineze obiecția ridicată de guvernul francez, potrivit căreia prepelițele, potârnicșile și porumbeii nu ar putea fi crescuți în sistem intensiv.

27. În cazul în care Curtea decide totuși că soluționarea acestei probleme este necesară, considerăm că obiecția formulată de guvernul francez este, în orice caz, neîntemeiată.

28. Astfel, cu excepția unei demonstrații documentate în mod corespunzător care lipsește în prezenta cauză, nu se poate exclude *a priori* faptul că ar putea exista, în prezent sau în viitor, exploatații de prepelițe, de porumbei și de potârnicși care să practice moduri de creștere în sistem intensiv. Cu toate acestea, simpla împrejurare, menționată de guvernul francez, că crescătoriile franceze de prepelițe și de porumbei cuprind, *în medie*, 3000 de animale nu înseamnă că anumite exploatații de astfel de animale nu pot depăși pragul de 40000 de păsări prevăzut de Directiva 96/61.

29. Este adevărat că o creștere în sistem intensiv nu se măsoară numai în numărul de animale din exploatație. Aceasta se caracterizează de asemenea prin alte elemente, precum densitatea animalelor pe metru pătrat, lipsa țarcurilor în aer liber, recurgerea la creșterea intensivă (boxe) sau utilizarea unor moduri industriale de producție, precum mecanizarea operațiunilor de creștere, astfel cum au susținut atât asociația reclamantă și asociația

5 — A se vedea în special Hotărârea din 18 decembrie 2007, Laval un Partneri (C-341/05, Rep., p. I-11767, punctele 45 și 47).

intervenientă din acțiunea principală, cât și guvernul francez. În această privință, observăm că Decretul ministerial din 18 septembrie 1985⁶, care a fost depus la Curte de ANPER-TOS și care se referă la viabilitatea economică a exploatațiilor agricole, conferindu-le dreptul la diferite avantaje financiare și sociale, precizează că suprafața minimă a instalației pentru creșterea intensivă este de 200 000 de prepelițe vândute vii și de 120 000 de prepelițe vândute moarte. Desigur, astfel cum a susținut guvernul francez în cadrul ședinței, un astfel de decret ministerial nu informează în mod precis cu privire la caracterul intensiv sau nu al crescătoriilor *existente*. Cu toate acestea, considerăm că acest text este susceptibil de a constitui un indiciu temeinic al faptului că crescătoriile în sistem intensiv pentru aceste păsări, precum creșterea intensivă, nu sunt excluse *a priori* în Franța și pot, cel puțin, să depășească pragul de 40 000 de păsări prevăzut de Directiva 96/61. Ceea ce este valabil pentru prepelițe poate fi valabil de asemenea pentru porumbei, prevăzuți în mod explicit de decretul menționat, sau pentru potârniche.

30. Astfel fiind, trebuie analizată în continuare noțiunea, care nu este definită, de pasăre domestică, în sensul Directivei 96/61.

31. În această privință, este necesar să se stabilească dacă noțiunea menționată trebuie interpretată extensiv, astfel cum susțin recla-

manta și intervenienta din acțiunea principală, precum și Comisia, sau, dimpotrivă, restrictiv, astfel cum susține guvernul francez.

32. În opinia noastră, răspunsul la această întrebare necesită, înainte de toate, o evaluare a economiei generale și a finalității Directivei 96/61, astfel cum rezultă din jurisprudență⁷.

33. În ceea ce privește primul dintre aceste două aspecte, trebuie menționat că utilizarea, la punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61, a termenului generic „pasăre domestică”, ce desemnează, în sensul obișnuit al acestuia, ansamblul păsărilor crescute pentru ouă sau pentru carne⁸, contrastează cu precizia modului de redactare a punctului menționat literele (b) și (c), care privește „porci[i] de producție (peste 30 de kg)” [litera (b)] și „scroafe[le]” [litera (c)]. Or, astfel cum a arătat Comisia în cadrul ședinței, utilizarea, la respectivul punct 6.6 litera (a) sus-menționat, a unui termen atât de general precum cel de pasăre domestică are ca scop să evite carențele pe care le-ar presupune utilizarea unei enumerări a speciilor de păsări care sunt susceptibile de a intra în domeniul de aplicare al Directivei 96/61, o astfel de enumerare fiind astfel adesea, dacă nu întotdeauna, lacunară.

6 — Decretul ministrului agriculturii de stabilire a coeficienților de echivalare pentru producțiile intensive (JORF din 8 octombrie 1985, p. 11683).

7 — A se vedea în această privință, printre altele, Hotărârea din 24 octombrie 1996, Kraaijeveld și alții (C-72/95, Rec., p. I-5403, punctul 38), cu privire la interpretarea unei expresii care nu este definită în Directiva 85/337.

8 — Potrivit definiției pe care o dă *Le Grand Robert de la langue française*, Dictionnaires Le Robert, Paris, 2005.

34. În ceea ce privește analiza finalității Directivei 96/61, aceasta conduce de asemenea, în opinia noastră, la o interpretare extensivă a noțiunii de pasăre domestică. În această privință, trebuie să se amintească faptul că directiva menționată are ca obiectiv stabilirea unui cadru general pentru prevenirea și controlul integrat al poluării în aer, apă sau sol, pentru a evita ca diversele strategii distincte să favorizeze trecerea poluării de la o componentă a mediului⁹ la alta. Această abordare integrată se materializează printr-o coordonare adecvată a procedurii și a condițiilor de autorizare a instalațiilor industriale cu potențial de poluare important, permițând să se atingă cel mai înalt nivel de protecție a mediului în ansamblu, aceste condiții trebuind, în toate cazurile, să includă dispoziții referitoare la minimizarea poluării la mare distanță sau transfrontaliere și să garanteze un nivel ridicat de protecție a mediului în ansamblu¹⁰.

35. În consecință, reiese că obiectivul Directivei 96/61 este larg.

36. Or, în opinia noastră, s-ar aduce atingere acestui obiectiv dacă noțiunea de pasăre domestică ar fi interpretată restrictiv pentru a sustrage de la procedura și de la condițiile de autorizare prevăzute de Directiva 96/61 anumite categorii de instalații industriale,

9 — A se vedea considerentele (7) și (8), precum și articolul 1 din Directiva 96/61.

10 — A se vedea considerentele (14), (17) și (27), precum și articolul 9 din Directiva 96/61.

precum cele care cresc în sistem intensiv prepelițe, potârnicchi sau porumbei, în pofida faptului că aceste instalații ar fi depășit pragul prevăzut la punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61 și, prin urmare, ar fi susceptibile să cauzeze o poluare semnificativă și necontrolată a aerului, a apei și/sau a solului.

37. Având în vedere aceste observații, nu este necesar, în opinia noastră, să se tranșeze dezbateră, inițiată de instanța de trimitere și care opune de asemenea părțile ce au depus observații scrise în fața Curții, privind relevanța noțiunii de pasăre domestică cuprinsă în alte instrumente comunitare adoptate în domeniul sănătății animale¹¹ și în domeniul mediului¹².

38. Cu toate acestea, în cazul în care Curtea va considera, astfel cum susțin guvernul francez și Comisia, că Directiva 85/337 poate fi relevantă pentru interpretarea noțiunii „pasăre domestică” cuprinsă în Directiva 96/61, având în vedere în special obiectivul

11 — Precum Directiva 90/539/CEE a Consiliului din 15 octombrie 1990 privind condițiile de sănătate animală care reglementează comerțul intracomunitar și importurile din țări terțe de păsări de curte și de ouă pentru incubație (JO L 303, p. 6, Ediție specială, 03/vol. 9, p. 20), care include prepelițele, potârnicșii și porumbeii în domeniul său de aplicare, sau Directiva 71/118/CEE a Consiliului din 15 februarie 1971 privind problemele de sănătate care afectează comerțul cu carne proaspătă de pasăre (JO L 55, p. 23), care exclude din domeniul său de aplicare carnea păsărilor menționate.

12 — Precum Directiva 85/337.

comun pe care îl au aceste două acte¹³, considerăm că nu se poate concluziona, astfel cum pretinde guvernul francez, că domeniul de aplicare al Directivei 96/61 ar trebui să acopere numai puii și găinile. Desigur, este adevărat că punctul 17 litera (a) din anexa I la Directiva 85/337 supune evaluării prealabile prevăzute la articolul 4 alineatul (1) din această directivă proiectele privind instalațiile destinate creșterii în sistem intensiv a păsărilor domestice cu capacități de peste 85 000 de pui sau de peste 60 000 de găini. Cu toate acestea, domeniul de aplicare al Directivei 85/337 nu se limitează la instalațiile menționate, întrucât acesta cuprinde de asemenea, în conformitate cu punctul 1 litera (e) din anexa II la aceeași directivă, proiectele privind „instalațiile de creștere intensivă a animalelor de fermă (proiecte neincluse în anexa I)”. Deși proiectele enumerate în această din urmă anexă nu trebuie să facă obiectul unei evaluări prealabile sistematice, în conformitate cu regula menționată la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 85/337, nu este mai puțin adevărat că toate instalațiile de creștere în sistem intensiv, inclusiv, în consecință, cele care exploatează păsările domestice care nu sunt enumerate la punctul 17 litera (a) din anexa I la Directiva 85/337, intră în domeniul de aplicare al acesteia din urmă. Așadar, nu se poate susține, prin referire la dispozițiile Directivei 85/337, că instalațiile de creștere în sistem intensiv a prepelițelor, a potârni-

chilor sau a porumbeilor nu ar intra în domeniul de aplicare al Directivei 96/61.

39. Pe de altă parte, contrar argumentelor prezentate de guvernul francez, nu considerăm că se poate trage vreun învățământ din documentul de referință, publicat în luna iulie 2003 de Comisie, privind cele mai bune tehnici disponibile pentru creșterea în sistem intensiv a păsărilor și a porcilor (denumit în continuare „documentul BREF 2003”)¹⁴, în ceea ce privește interpretarea care trebuie dată termenului „pasăre domestică”, în sensul Directivei 96/61.

40. Desigur, ni se pare că astfel de argumente nu pot fi înlăturate numai în temeiul lipsei forței juridice obligatorii a documentelor BREF, astfel cum sugerează, în principal, Comisia.

41. Astfel, trebuie menționat că, în pofida lipsei unei astfel de forțe obligatorii, Curtea a avut deja ocazia, în cadrul Ordonanței Saetti și

13 — O astfel de abordare pare să se deducă din Hotărârea din 7 septembrie 2004, Waddenvereniging și Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, Rec., p. I-7405, punctul 26), în care Curtea a admis relevanța noțiunii „proiect”, astfel cum este definită de Directiva 85/337, pentru a clarifica înțelesul noțiunii „plan” sau „proiect”, în sensul Directivei 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (JO L 206, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 109), în măsura în care aceasta din urmă „vizează, la fel ca și Directiva 85/337, să evite ca activități susceptibile de a dăuna mediului să fie autorizate fără evaluarea prealabilă a efectelor lor asupra acestuia”. Relevanța Directivei 85/337 pentru interpretarea noțiunilor menționate în Directiva 96/61 pare de asemenea să fie întărită prin trimiterile reciproce pe care aceste două acte le conțin. În special Directiva 85/337, astfel cum a fost modificată prin Directiva 97/11/CE a Consiliului din 3 martie 1997 (JO L 73, p. 5, Ediție specială, 15/vol. 3, p. 254), prevede, la articolul 2a, că statele membre pot prevedea o procedură unică pentru a îndeplini cerințele celor două directive.

14 — Acest document BREF, intitulat „Integrated Pollution and Control (IPPC – Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs)”, este disponibil integral pe internet la adresa <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/pages/FActivities.htm>

Frediani¹⁵, pronunțată în aplicarea articolului 104 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, să facă referire, printre altele, la precizările expuse într-un document BREF, adoptat în temeiul Directivei 96/61, în ceea ce privește condițiile de producție și de utilizare a cocsului de petrol într-o rafinărie de petrol, pentru a verifica dacă asemenea condiții ar permite înlăturarea calificării ca „deșeu”, în sensul Directivei 75/442/CEE a Consiliului din 15 iulie 1975 privind deșeurile¹⁶.

42. Cu toate acestea, indicațiile din documentul BREF menționate de Curte în Ordonanța Saetti și Frediani, citată anterior, arătau cele mai obișnuite moduri de utilizare a cocsului de petrol și nu priveau, așadar, spre deosebire de prezenta cauză, o problemă de interpretare a unei noțiuni de drept comunitar și de delimitare a domeniului de aplicare al Directivei 96/61. În plus, aceste indicații au fost reluate de Curte în cadrul cerinței impuse de jurisprudența potrivit căreia existența efectivă a unui deșeu trebuie verificată cu luarea în considerare a tuturor circumstanțelor, ținând seama de obiectivul Directivei 75/442 și procedând astfel încât să nu fie prejudiciată eficacitatea¹⁷ sa. Or, din ordonanța menționată reiese că indicațiile care figurează în documentul BREF nu constituiau decât un element de informare printre altele susceptibile de a permite instanței de trimitere să verifice condițiile de producție și de utilizare a cocsului de petrol într-o rafinărie de petrol.

43. În consecință, pare dificil, având în vedere contextul în care Curtea a făcut referire la un document BREF, precum și natura informațiilor pe care aceasta din urmă le-a extras din documentul menționat, să se aibă în vedere extinderea abordării urmate în Ordonanța Saetti și Frediani, citată anterior, la situația din prezenta cauză.

44. În ceea ce privește documentul BREF 2003, trebuie arătat că, deși acesta enumeră numai găinile ouătoare, puii de carne, curcile, rațele și bibilicile și nu examinează în detaliu decât primele două categorii de păsări domestice, este evident că enumerarea în cauză nu se aplică decât „în acest document”¹⁸, fără a aduce atingere, în consecință, interpretării care trebuie dată noțiunii „pasăre domestică”, în sensul Directivei 96/61. În cele din urmă, astfel cum a amintit Comisia în observațiile scrise, documentul intitulat „IPPC BREF Outline and Guide”, pe care l-a publicat în luna decembrie 2005¹⁹, precizează în mod explicit că un document BREF nu interpretează Directiva 96/61. În această privință, adăugăm că a atribui documentului BREF 2003 o valoare interpretativă privind această directivă ar însemna, de exemplu, să se excludă găștele din domeniul de aplicare al noțiunii „pasăre domestică”, în sensul directivei menționate, chiar dacă toate părțile care au depus observații scrise în fața Curții sunt de acord în mod întemeiat că animalele respective fac parte din această categorie generică.

15 — Ordonanța din 15 ianuarie 2004 (C-235/02, Rec., p. I-1005, punctele 41-44).

16 — JO L 194, p. 39.

17 — Ordonanța Saetti și Frediani, citată anterior (punctul 40 și jurisprudența citată).

18 — A se vedea pagina i) din sinteza documentului BREF, depusă la Curte de ANPER-TOS.

19 — Acest document este disponibil pe internet la adresa <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/pages/FActivities.htm>

Cu alte cuvinte, faptul că numai anumite categorii de păsări domestice sunt menționate și/sau examinate în documentul BREF 2003 nu înseamnă că sfera de aplicare a termenului „pasăre domestică”, în sensul Directivei 96/61, este limitată la categoriile menționate. Pe de altă parte, a reține o interpretare restrictivă a noțiunii de pasăre domestică, limitată la speciile enumerate în documentul BREF 2003, ar aduce atingere finalității Directivei 96/61, după cum am avut deja ocazia să evidențiem în prezentele concluzii.

45. În sfârșit, considerăm de asemenea că trebuie înlăturată teza guvernului francez potrivit căreia Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării), prezentată de Comisie la 21 decembrie 2007²⁰ și care urmărește revizuirea și cuprinderea într-un singur text juridic a diferitelor instrumente comunitare, printre care Directiva 96/61, ar susține o concepție restrânsă a noțiunii de păsări domestice în sensul acestei din urmă directive. Astfel, este suficient să se constate că, indiferent de conținutul propunerii menționate, aceasta nu reprezintă cu siguranță stadiul actual al dreptului comunitar²¹.

20 — COM(2007) 844 final.

21 — De altfel, trebuie arătat că această propunere face în prezent obiectul unei prime lecturi în Parlamentul European, cu privire la care Comisia pentru mediu, sănătate publică și siguranță alimentară a prezentat o propunere de modificare ce se referă, printre altele, la punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61 [a se vedea Proiectul de raport al Comisiei pentru mediu, sănătate publică și siguranță alimentară a Parlamentului European, 2007/0286 (COD), 2 iulie 2008, p. 39 și 40].

46. Prin urmare, sugerăm să se răspundă la prima parte a întrebării preliminare în sensul că punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61 trebuie interpretat astfel încât să includă prepelețele, potârnicșile și porumbeii în domeniul de aplicare al acestei directive.

47. În ceea ce privește a doua parte a întrebării preliminare, trebuie amintit că instanța de trimitere urmărește să afle dacă punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61 se opune ca un stat membru să instituie un sistem constând în stabilirea pragurilor de autorizare prealabilă a instalațiilor de creștere în sistem intensiv a păsărilor domestice, cu referire la noțiunea de animale-echivalente, care se bazează pe un mecanism de ponderare a animalelor pe capacitate în funcție de specii, în scopul de a lua în considerare conținutul de azot excretat în mod efectiv de diferitele specii. În speță, este evident că acest mecanism determină faptul că instalațiile pentru creșterea în sistem intensiv a prepelețelor nu sunt supuse unei proceduri de autorizare prealabile decât dincolo de 240 000 de capete, în timp ce instalațiile pentru creșterea în sistem intensiv a potârnicșilor sau a porumbeilor nu vor fi supuse procedurii menționate decât dacă depășesc pragul de 120 000 de păsări.

48. După cum s-a arătat mai sus, de la punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61 rezultă că instalațiile pentru creșterea în sistem intensiv a păsărilor domestice trebuie să fie supuse unei proceduri de autorizare prealabile din moment ce numără „peste 40 000 de păsări”, indiferent de speciile de păsări domestice respective.

49. Cu toate că termenul „capacități” nu este definit în Directiva 96/61, acesta nu ar putea, în opinia noastră, să se deosebească de sensul său obișnuit, și anume acela că desemnează un loc sau un spațiu ocupat de cineva sau de ceva²². Considerăm că această apreciere este întărită de compararea diferitelor versiuni lingvistice ale punctului 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61, care recur, în cea mai mare parte, la termenul „locuri”²³. Întrucât, în general, un loc nu poate fi ocupat decât de o singură ființă, și anume, în speță, de un singur animal, pare logic să se considere că instalațiile pentru creșterea în sistem intensiv a păsărilor domestice cu capacități de peste „40 000 de păsări” desemnează, în realitate, instalații a căror capacitate de creștere sau de producție depășește 40 000 de păsări domestice, indiferent de speciile de păsări domestice în cauză, deoarece textul punctului 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61 nu stabilește, de altfel, nicio distincție între păsările care fac parte din noțiunea de pasăre domestică, în sensul directivei menționate.

50. Considerăm că această interpretare decurge de asemenea din economia Directivei 96/61. Astfel, pe de o parte, întrucât pragul de 40 000 de păsări trebuie să se aplice în special noilor instalații *pentru* creșterea în sistem intensiv a păsărilor domestice *cu capacități* pentru un asemenea număr de păsări, el nu poate depinde de o ocupare efectivă a

instalațiilor menționate, care poate, în cele din urmă, fluctua în funcție de anotimpuri, ci se referă mai degrabă la o capacitate de creștere sau de producție. Pe de altă parte, celelalte dispoziții ale punctului 6 din anexa I la Directiva 96/61 se referă în mod explicit fie la capacități de producție, fie la capacități de prelucrare sau de consum.

51. Aceasta nu înseamnă, firește, că dimensiunea fiecărei capacități este identică, indiferent dacă se cresc găște, rațe sau prepelițe. Cu toate acestea, din moment ce, după ce mărimea unei capacități a fost definită în funcție de fiecare specie - iar această atribuție poate foarte bine să intre în competența fiecărui stat membru -, o instalație dispune de capacități de peste 40 000 de păsări domestice, activitatea acesteia trebuie în mod necesar să fie subordonată procedurii de autorizare prealabilă prevăzute de Directiva 96/61.

52. Prin urmare, considerăm că un sistem, precum cel prevăzut de Decretul nr. 2005-989, care determină supunerea la procedura de autorizare prealabilă prevăzută de Directiva 96/61 numai a instalațiilor de creștere în sistem intensiv a prepelițelor, a porumbeilor sau a potârnicilor care depășesc 240 000 de prepelițe sau, respectiv, 120 000 de potârnicii ori de porumbei, nu este conform cu punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61.

22 — A se vedea, de exemplu, definiția dată de *Le Grand Robert de la langue française, op. cit.*

23 — Aceasta este situația pentru versiunile acestui text în limbile daneză („pladser”), germană („Plätzen”), engleză („places”), italiană („posti”), olandeză („plaatsen”), finlandeză („paikka”) și suedeză („platser”). Versiunea spaniolă utilizează termenul „emplazamientos”, în timp ce versiunea portugheză a omis orice precizare.

53. Considerăm că această apreciere nu este infirmată prin argumentul, având caracter general, prezentat de instanța de trimitere, precum și de guvernul francez, potrivit căruia ponderarea speciilor de păsări domestice, prevăzută de Decretul nr. 2005-989, ar fi motivată de dorința de a lua în considerare conținutul de azot excretat în mod efectiv de aceste diferite specii și ar fi, în consecință, conformă cu obiectivul urmărit de Directiva 96/61.

54. În această privință, trebuie constatat că guvernul francez nu a contestat normele de referință depuse la Curte de ANPER-TOS și extrase din anexele la Circulara Ministerului Ecologiei, Dezvoltării și Amenajării Durabile din 7 septembrie 2007 privind instalațiile clasificate (crescătorii, păsări) – utilizarea unor noi referințe de evacuare²⁴. Or, din aceste informații rezultă că raportul dintre evacuările de azot ale unei prepelițe, ale unui porumbel sau ale unei potârniche și cele ale unui pui standard nu corespund în mod evident ponderării dintre aceste specii de păsări domestice prevăzute de mecanismul de animale-echivalente din Decretul nr. 2005-989. Astfel, în timp ce acesta din urmă prevede că un pui standard echivalează cu opt prepelițe, cu patru porumbei sau cu patru

potârniche, normele de referință anexate la circulară dau posibilitatea să se constate că excrementele unei prepelițe au un conținut în azot echivalent cu jumătate din conținutul excrementelor unui pui standard, acest conținut fiind ușor superior în ceea ce privește potârnichele, în timp ce un porumbel produce de cinci ori mai mult²⁵. Din examinarea acestor date oficiale și dacă luăm în considerare numai conținutul în azot, evocat de instanța de trimitere și de guvernul francez, rezultă, după cum au arătat asociația reclamantă și asociația intervenientă din acțiunea principală, că Decretul nr. 2005-989 determină scutirea instalațiilor franceze de creștere în sistem intensiv care cuprind între 40 001 și 240 000 de prepelițe sau între 40 001 și 120 000 de porumbei sau de potârniche de procedura de autorizare prealabilă prevăzută de Directiva 96/61, deși aceste instalații pot produce o cantitate de azot superioară celei produse de instalațiile destinate creșterii în sistem intensiv a 40 000 de pui standard²⁶.

55. Prin urmare, guvernul francez nu a reușit să explice în ce mod pragurile stabilite de Decretul nr. 2005-989, care se referă la

24 — Buletinul oficial al Ministerului Ecologiei, Dezvoltării și Amenajării Durabile din 30 octombrie 2007, MEDAD 2007/20, textul 15, p. 1. Trebuie observat că, deși adoptarea circularei menționate este ulterioară cu câteva luni introducerii acțiunilor în anulare în fața Conseil d'État în cauza principală, ea se bazează totuși pe date rezultate din lucrările, desfășurate în 2006, ale grupului „Păsări domestice” al Comitetului de orientare pentru practicile agricole care respectă mediul (Corpen), plasat sub auspiciile Ministerului francez al Agriculturii și Pescuitului, precum și ale Ministerului Ecologiei, Dezvoltării și Amenajării Durabile, după cum arată circulara menționată și după cum demonstrează înscrisurile prezentate în fața Curții de ANPER-TOS.

25 — A se vedea datele din tabelul A, intitulat „Cantități de elemente controlabile produse după deducerea pierderilor în domeniul construcțiilor și al stocării (în g per animal, cu excepția Cu și Zn în mg”, anexat la circulara menționată.

26 — Din motive de exhaustivitate, trebuie să se menționeze că asociația reclamantă și asociația intervenientă în acțiunea principală au invocat de asemenea în observațiile scrise prezentate Curții evacuările de fosfor, de cupru și de zinc, substanță și metale reluate de asemenea în tabelele întocmite de Corpen și anexate la circulara ministerială sus-menționată. Pe baza datelor care sunt cuprinse în aceste tabele, conținutul în fosfor, cupru și zinc care provine din excrementele a 240 000 de prepelițe, a 120 000 de potârniche sau a 120 000 de porumbei este superior, uneori chiar cu mult superior, celui conținut de excrementele a 40 000 de pui standard.

instalațiile pentru creșterea în sistem intensiv a prepelițelor, a potârnicșilor sau a porumbelilor; răspundeau obiectivului Directivei 96/61 care vizează garantarea unui nivel înalt de protecție a mediului în ansamblul său.

sau egale cu pragul prevăzut la punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61.

56. Adăugăm, pentru a fi foarte clar, că această apreciere nu înseamnă, spre deosebire de concluzia propusă inițial de Comisie în observațiile scrise și judicios nuanțată în cadrul ședinței, că un mecanism de animale-echivalente, precum cel prevăzut de Decretul nr. 2005-989, este *per se* contrar Directivei 96/61. Astfel, aceasta din urmă nu se opune niciodată ca un stat membru să instituie un asemenea mecanism atunci când determină, astfel cum este cazul în ceea ce privește numeroase păsări domestice menționate în Decretul nr. 2005-989, fixarea unor praguri de autorizare prealabilă a instalațiilor respective pentru creșterea în sistem intensiv inferioare

57. Astfel fiind, considerăm că ar trebui să se răspundă la a doua parte a întrebării preliminare în sensul că punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61 se opune unei reglementări naționale care determină calcularea pragurilor de autorizare pornind de la un sistem de animale-echivalente, care ponderează numărul de animale pe capacitate în funcție de specii pentru a lua în considerare conținutul de azot excretat în mod efectiv de diferitele specii, în cazul în care un astfel de sistem conduce la excluderea din domeniul de aplicare al Directivei 96/61 și, în special, al procedurii de autorizare prealabilă pe care aceasta a instituit-o, a instalațiilor pentru creșterea în sistem intensiv a păsărilor domestice care depășesc 40 000 de păsări, chiar dacă nici sistemul menționat nu pare, în realitate, să răspundă obiectivului fixat de reglementarea națională, conform celui urmărit de Directiva 96/61, în scopul garantării unui nivel înalt de protecție a mediului în ansamblul său.

VI — Concluzie

58. Având în vedere considerațiile care tocmai au fost prezentate, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de Conseil d'État după cum urmează:

„Punctul 6.6 litera (a) din anexa I la Directiva 96/61/CE a Consiliului din 24 septembrie 1996 privind prevenirea și controlul integrat al poluării, care se aplică instalațiilor

pentru creșterea în sistem intensiv a păsărilor domestice cu capacități de peste 40 000 de păsări, trebuie interpretat în sensul că include prepelițele, potârnicile și porumbeii în domeniul său de aplicare și că se opune unei reglementări naționale care determină calcularea pragurilor de autorizare pornind de la un sistem de animale-echivalente, care ponderează numărul de animale pe capacitate în funcție de specii pentru de a lua în considerare conținutul de azot excretat în mod efectiv de diferitele specii, în cazul în care un astfel de sistem conduce la excluderea din domeniul de aplicare al Directivei 96/61 și, în special, al procedurii de autorizare prealabilă pe care aceasta a instituit-o, a instalațiilor pentru creșterea în sistem intensiv a păsărilor domestice care depășesc 40 000 de păsări, chiar dacă nici sistemul menționat nu pare, în realitate, să răspundă obiectivului fixat de reglementarea națională, conform celui urmărit de Directiva 96/61, în scopul garantării unui nivel înalt de protecție a mediului în ansamblul său.”

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

22 ianuarie 2009*

În cauza C-473/07,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Conseil d'État (Franța), prin decizia din 7 mai 2007, primită de Curte la 25 octombrie 2007, în procedura

Association nationale pour la protection des eaux et rivières-TOS,

Association OABA

împotriva

Ministère de l'Écologie, du Développement et de l'Aménagement durables,

* Limba de procedură: franceza.

cu participarea:

Association France Nature Environnement,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul C. W. A. Timmermans, președinte de cameră, domnii K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris (raportor) și doamna C. Toader, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,
grefier: doamna R. Șereș, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 18 septembrie 2008,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Association nationale pour la protection des eaux și rivières-TOS, de domnul P. Jeanson, vicepreședinte al asociației;